

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1947

Vragen van het lid **Van der Sande** (VVD) aan de staatssecretarissen van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over schadelijke stoffen in kunstgrasvelden. (Ingezonden 30 juni 2006)

1
Staat u nog steeds achter de antwoorden die u heeft gegeven op de vragen met betrekking tot schadelijke stoffen in kunstgrasvelden?¹ Herbevestigt u de in deze antwoorden genoemde cijfers?

2
Heeft u kennis genomen van het voorlopige rapport² van de commissie van de KNVB, het NOC*NSF en de producenten van kunstgrasvelden? Kan geconcludeerd worden dat de normen uit het concept Besluit bodemkwaliteit overschreden worden en dat het ongewenst is langer dan een halve minuut huidcontact te hebben met de kunstgrasvelden?

3
Deelt u de mening dat uw conclusie, dat de kans op schadelijke gezondheidseffecten verwaarloosbaar klein is als antwoord

op de eerder genoemde vragen, voorbarig te noemen is?

4
Bent u op de hoogte van het feit dat in Noorwegen en Italië definitief gestopt is met het aanleggen van kunstgrasvelden die ingestrooid zijn met korrels van vernalen autobanden?

5
Bent u van plan om in afwachting van het vervolgonderzoek dat op dit moment uitgevoerd wordt als voorzorgsmaatregel een voorlopig verbod in te stellen op het aanleggen van nieuwe kunstgrasvelden?

¹ Vraagnummer 2050603510, antwoorden ingezonden op 21 november 2005.

² «Instrooirubber op kunstgrasvelden uit geschredderde autobanden», onderzoek naar milieu- en gezondheidsrisico's, concepteindrapport, 23 mei 2006.

Antwoord

Antwoord van staatssecretaris **Van Geel** (Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer), mede namens de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (Ontvangen 16 augustus 2006)

1
Naar aanleiding van aanhoudende berichten over mogelijke gezondheidsrisico's van rubbergranulaat als instrooi materiaal in kunstgrasvelden, heb ik het

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) verzocht advies te geven over de mogelijke milieu- en gezondheidsrisico's hiervan. Het advies van het RIVM is bijgevoegd¹. Ik heb – gezien dit RIVM-advies van 23 juni 2006 – moeten constateren dat mijn eerdere argumentatie bij het antwoord op vraag 4 (d.d. 1 februari 2006) niet geheel juist is geweest. Dat betreurt ik.

Het RIVM komt tot de conclusie dat polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAKs) in zodanig geringe mate vrij kunnen komen uit rubbergranulaatkorreltjes in kunstgrasvelden, dat dit geen aanleiding geeft tot een gezondheidsrisico. Ook lijkt het onwaarschijnlijk dat de aanwezigheid van andere chemische stoffen in het rubbergranulaat tot gezondheidsrisico's zou leiden. Hiermee ondersteunt het RIVM het antwoord op de vierde kamervraag van november 2005 (TK 2050603510), nl. dat ik de kans op schadelijke gezondheidseffecten verwaarloosbaar klein acht. Daarbij hanteert het RIVM de volgende overwegingen.
– Het totaal gehalte PAKs in rubberkorrels, vervaardigd uit gebruikte autobanden, ligt in de orde van 14 tot 112 mg/kg. Van deze PAKs hebben 40–80% carcinogene eigenschappen.

– Uit onderzoek blijkt dat alleen fluorantheen en pyreen aantoonbaar uit de korrels vrijkomen.

Voor benzo[a]pyreen – de meest schadelijke PAK – kon dit niet worden vastgesteld.

– Op basis van risicoschattingen (worstcase scenario) voor blootstelling aan deze rubberkorrels via de huid en via de mond, komt het RIVM tot de conclusie dat eventueel sprake is van een additioneel kankerrisico van 1 respectievelijk 0,5 op de 1 miljoen levenslang is. Er is derhalve sprake van een verwaarloosbaar risico.

Daarnaast heeft het RIVM een vergelijking gemaakt tussen de gegevens uit de uitloogproeven en de in Nederland geldende normen voor oppervlaktewater (MTR: maximaal toelaatbaar risico); dit om een beeld te krijgen van de mogelijke effecten van chemische stoffen in rubbergranulaat op het milieu. Het RIVM concludeert dat op basis van deze eerste risico-inschatting voor drie stoffen de norm in het oppervlaktewater mogelijk wordt overschreden. Voor 4-t-octylfenol is dit met een factor 6 en voor de metalen koper en zink zou dit respectievelijk een factor 14 en 25 kunnen zijn. Bij overschrijding van de MTR norm zijn nadelige effecten op de in het water levende organismen niet uit te sluiten. De risicoschatting kent echter nog verschillende onzekerheden en nader onderzoek is aan te bevelen.

Het RIVM constateert dat er onzekerheid is over de tijdsafhankelijkheid van de mate van uitloging. Voorts stelt het RIVM dat er onvoldoende inzicht is in de werkelijke blootstelling van het aquatisch milieu.

Over deze twee punten moet eerst meer duidelijkheid komen. Pas daarna kan worden bezien – in overleg met het ministerie van VWS – of en zo ja welke maatregelen gewenst zijn.

2

Ik heb kennis genomen van dit concept eindrapport. Het RIVM heeft in zijn advies de informatie uit dit rapport meegenomen.

In dit concept eindrapport wordt geconcludeerd dat het rubber granulaat niet voldoet aan de eisen van het Bouwstoffenbesluit en ook niet aan de concept eisen van het ontwerp Besluit Bodemkwaliteit. Ook wordt in het concept eindrapport de

conclusie getrokken dat het instrooirubber niet voldoet aan de eis van 10 mg/kg PAK bij een contacttijd van meer dan 30 seconden.

Bij deze conclusies in het concept eindrapport plaatst de commissie «rubber infill», waarin o.a. de KNVB participeert, de nodige kanttekeningen. Zo is het bouwstoffenbesluit formeel alleen van toepassing op steenachtige bouwstoffen en niet op rubbergranulaat. In het bouwstoffenbesluit wordt uitgegaan van een laagdikte van 20 cm, terwijl de toepassingshoogte bij het instrooi materiaal 2–3 cm is. De contacttijd van 30 seconden geldt voor vaste rubber producten en niet voor het onderhavige materiaal. Juist vanwege deze kanttekeningen heeft de begeleidingscommissie besloten tot een vervolg onderzoek. De Ministeries van VROM en VWS en het RIVM participeren in dit onderzoek.

3

Het onderzoek van het RIVM ondersteunt de conclusie dat de gezondheidsrisico's verwaarloosbaar klein zijn (zie antwoord op vraag 1).

4

De informatie die mij heeft bereikt (deels mondeling via de bij vraag 2 genoemde commissie) is dat in Italië de voetbalbond voor amateurs zelf eisen heeft gesteld aan rubber granulaat. Deze eisen zijn zodanig dat dit in de praktijk betekent dat dit materiaal niet meer gebruikt wordt. In Noorwegen wordt de problematiek bestudeerd door de overheid en de voetbalbond. In afwachting van het resultaat daarvan worden geen nieuwe kunstgrasvelden aangelegd.

5

Nee, ik ben geen voorstander van een voorlopig verbod.

Ten eerste omdat ik op basis van het RIVM-advies de gezondheidsrisico's verwaarloosbaar klein en een verbod onnodig acht.

Ten tweede omdat de branche zelf verantwoordelijkheid heeft genomen door een onderzoek te starten en te bezien wat aan maatregelen nodig c.q. wenselijk is.

Tot slot wil ik nog wijzen op het toekomstig verbod van het gebruik van PAKs houdende procesoliën en de verkoop van banden die zijn vervaardigd met dergelijke procesoliën die te veel PAKs

bevatten. Op grond van de zevenentwintigste wijziging van richtlijn 76/769 gaat dit verbod in per 1 januari 2010. In de Ministerraad van 30 juni 2006 is ingestemd met concept besluit hierover. Dit besluit is ter advies voorgelegd aan de Raad van State.

---

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.